

מה גילה וידויו של אדולף אייכמן, ב"לייף" לגבי הפרשה שהסעירה את המדינה

מה אמר אדולף אייכמן על ד"ר ישראל רודולף קאסטר, נר, האיש ששימש נושא למשפטים ארוכים ולחידוה מר בישראל, ושנרצח לבסוף בנסיבות שנשאר שוממות עד היום?

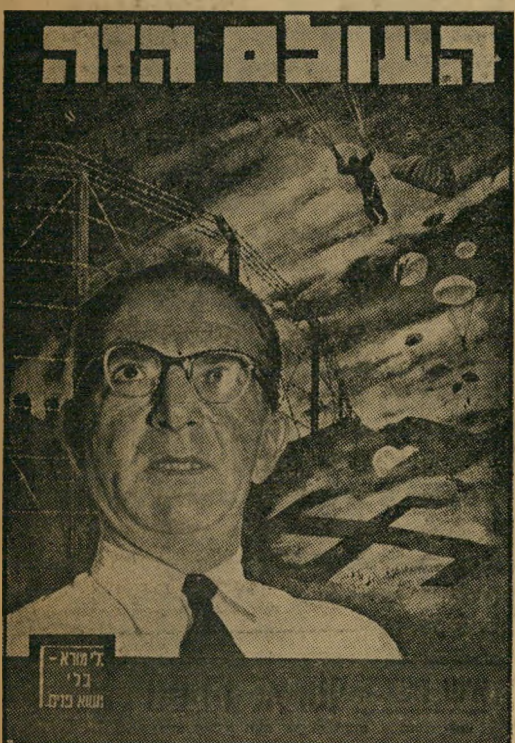
וידויו של אייכמן, שפורסם עתה בשבועון לייף, נכתב לפני חמש שנים. אחרי הבדיקה הראשונה, לא נשאר ספק שהוא אנטוסי. מוכיחים זאת לא רק המשפטים, שהוסיף אייכמן בכתביו לחומר המודפס. מוכיחה זאת גם דמותו של אייכמן עצמו, כפי שהיא משתקפת מתוך הכתוב. גם הסופר הגאוני ביותר לא יכול היה להמציא איש

קאסטר, כפי שהיא משתקפת בוידויו אייכמן? האם מצדו אייכמן את קאסטר או את יריביו? האם הוא תומך בפסק דינו של הד"ר בנימין הלוי («הוא מכר את נשמתו לשטן») או סותר אותו?

*** רבבות או התנגדות? *

התשובה אינה חרמשמעיית. היא תלויה, בסופו של דבר, בנקודת-ההשקפה של הקורא. הדמות שמצייר אייכמן (בתוספת שבחים לאומץ-לבו ה' אישי, גאחתי הלאומית, קור-רוחו של קאסטר), היא דמותו של "ציוני אכזר" — אדם המוכן להקריב מיליונים כדי להציל את רבבות המועד החלוצי ולהביאו לישראל. בזאת המשיך קאסטר, למעשה, אם כי בתנאים אכזריים עד אין שיעור יותר, את הקה הרשמי של התנועה הציונית בין שתי

חישובים מניין לקחת את המיליון (התשובה: מהונגריה וממחנות-ההשמדה). לצורך זה הופסקה זמנית ההשמדה, בפקודת הימלר, כדי שיהיה מי למכור. היוזמה לא באה מאייכמן, אלא מהימלר עצמו. הימלר באמת התכוון להשתמש בהצלת יהודים כדי לפתח במגע עם מעצמות-המערב, כדי להגיע עמן לכלל שלום נסדר (הוא אמר לאייכמן עוד באפריל 1945, ימים מעטים לפני הסוף: «אנחנו נשיג הסכם. נאבד כמה נוצות, אבל נשיג הסכם טוב»). אולם הגורם העיקרי להצעת הימלר היה נעוץ

איש השנה תש"ד
— או מרד המיליון?

אייכמן על קסטנר

מלחמות-העולם: להציל את החלוצים («עליה סלקטיבית»), להפקיר את השאר.

«הציונים האכזריים» לא היססו מעולם לשתף פעולה עם אנטי-שמים קיצוניים, כדי להקל על עליית אותם היהודים שהם היו מעוניינים בהם. נראה שקאסטר הרחיק לכת בדרך זו — אך לא שינה את הקויו.

טוען אייכמן: קאסטר וחבריו אומנם עזרו לנאצים בכך שהעלימו את השואה מעיני היהודים ההונגריים. הם דאגו כי היהודים לא יתמרדו נגד הנאצים, אלא יסעו לאושוויץ בשקט, מבלי לדעת מה צפוי להם.

זאת היתה אחת הטענות העיקריות נגד קאסטר במשפט גרינולד. מאשימו טענו כי עשה זאת כדי להציל מלחוח אחד של כמה מאות יהודים מכובדים, בנייהם בני משפחתו. לאייכמן יש תשובה אחרת: במשך כל תקופת המשא-ומתן עם קאסטר, נתן אייכמן לקאסטר רבבות יהודים מעבר לגבול (לפחות 20 אלף, או יותר, לדברי אייכמן). קאסטר ביקש (וקיבל) את הצעירים המוכשרים לבנות את ארץ-ישראל, השתמש בהזדמנות זו כדי להציל גם את משפחתו.

בסיכום מאשימו טענו כי עשה זאת כדי להציל מלחוח אחד של כמה מאות יהודים מכובדים, בנייהם בני משפחתו. לאייכמן יש תשובה אחרת: במשך כל תקופת המשא-ומתן עם קאסטר, נתן אייכמן לקאסטר רבבות יהודים מעבר לגבול (לפחות 20 אלף, או יותר, לדברי אייכמן). קאסטר ביקש (וקיבל) את הצעירים המוכשרים לבנות את ארץ-ישראל, השתמש בהזדמנות זו כדי להציל גם את משפחתו.

שיתוף-הפעולה בין קאסטר לאייכמן מודקרת שאלה אחת: מה היה עדיף, התנגדות יהודית לגירושם, ללא שום תיקחה להצלה מעשית — או הצלת רבבות מתוך המיליון? בלשון אחרת: האם מותר היה להציל את הרבבות, במחיר ויתור על התנגדות לגירושם?

*** ההצעה היתה רצינית! *

לא פחות חשובה שאלה אחרת, שהטילה את צלה על כל משפטי קאסטר: האומנם התכחן אייכמן ברצינות למכור מיליון יהודים תמורת רבבות משאויים? האם בא ברצונו לתורכת בשליחות אמת, או שהדבר היה רק טכסיס של אייכמן, המכחן להרדים את היהודים? קבע השופט הלוי, בהרשעו את קסטנר: ההצעה לא היתה מעשית. אייכמן לא התכחן אליה מעולם ברצינות. שרת, אבריאול ושות', שהסגירו את ברננד לבריטים, היו בסדר. קובע עתה אייכמן, בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים: ההצעה היתה רצינית לחלוטין. אפשר היה להציל מיליון יהודים — ואייכמן עצמו כבר ערך או לעצמו

• אך לא מעיני ההנהגה הציונית בארץ-ישראל, שקיבלה מקאסטר וברננד דריחים רצופים על התקדמות השואה.

איש השנה תש"ד
— הצלת רבבות

כזה: פקיד קטן שהפך לראש מנגנון בינלאומי אדיר, הנפן ובאחיתו, המוסיקאי-החובב שינגן כינור שני בתיזמורת משרדית (סמלו היה כינור ראשון), המפקד שצויה על נהגו ללכת ברגל מאות קילומטרים מדרודן עד ברלין כעונש על כי נרדם בשעת הנהיגה, הנאצי שהתנצל בפומבי כאשר סטר ברגע של ריתחה על לחיו של אסיר יהודי.

מן הרגע הראשון היה ברור כי מכל דברי הווידויו, יעניינו את הציבור הישראלי יותר מכל, הדברים על קאסטר. נר. למחרת הופעת חלק זה בשבועון לייף, מלאו העתונים מיבדקים על תוכנו. מאחר שכל כתב שלח רק פטוקים, שנקרעו באופן שרירותי מתוך ההקשר הטבעי שלהם, יצר כל עתון דמות מסולפת, שסתרה את הדמות שניתנה בעתון השני.

יתר על כן, לייף עצמו מודה שפירסם חלק קטן בלבד מן החומר, מתחדה כי ערך את החלקים שפירסם. מי נתן את ההנחיות להשמטות ולעריכה? התשובה הפשוטה: ממשלת ישראל. לייף הראה את החומר להארי גולדמן, עסקן עתונאי יהודי, שהראה אותו לשגרירות הישראלית.

השגרירות לא הערבה, טען גולדמן — אך קשה להאמין לזאת. כי לחומר זה חשיבות חיונית לגבי הקאריירה של מנהיגי ישראל ולגבי המאבק הפוליטי הפנימי במדינה. ואילו עתון כמו לייף לא היה מעו לעולם לפרסם משהו כה חשוב בניגוד לרצון ממשלת ישראל — בידעו כי שליחי ישראל שולטים על מאות אלפי הקוראים היהודים של לייף. אחרי הבאתן בחשבון של מיגבלות אלה, מה דמותו של

• לייף הודיע שפירסם את החומר רק במהדורתו העיקרית, האמריקאית, אך לא במהדורתו הבינלאומית הודו-שבונית, המגיעה לישראל.

הבטיח מיימון: הבחירות תבוצענה, ואם יוטל עליו חרם, הרי זה בעיניו. סגולה לאריכות ימים. מיימון יכול היה לסמוך על הרבנים הרבים — ובעיקר הצעירים — שלא הופיעו לכינוס של נסים. הוא גם יכול היה להיות בטוח כי הרב שלמה גורן, המהסס קמעה, כבר החזיק לכת. שוב אין לו דרך-נסיגה. הוא יצטרך להיבחר, אם ירצה בכך ואם לאו. מה יקרה אז? אנשי נסים מבטיחים ליצור מצב שיהיה דומה לזה ששרר במשך זמן רב באירופה של ימי-הביניים, כאשר בתוך אחד ביניהם שני אמפירורים: אחד שנבחר בתמיכת מרבית הקיסר ואחד שהיה יריבו. מול זוג רבנים ממלכתיים, שייבחרו על ידי הקיסר בן-גוריון, יתייצב נסים.

רבראשי אשכנזי. מאחוריהם עמדה האוטוריטה הכבדה של הרב הראשי הירושלמי, צבי פסח פראנק (90), שגם הוא תומך ב'הארכת הרבנות. החליט הכינוס: • שהרב נסים אינו זקוק לאישור ממלכתי, מאחר שמכותו האמיתית באה לו מרבני ישראל. • שאסור לכל רב לגשת לבחירות, לפני שתועדת הבחירות תוכשר על-ידי הרבנות הראשית. היתה זאת למעשה הכרזת-עצמאות של הרב הראשי כנגד הממשלה — הקמתה של רבנות ראשית חדשה, בלתי-ממלכתית, ה' נשענת על הרבנים בלבד. חשבון ד"ר. אולם נגד זקני נסים הת' ייצב זקן אחר: הרב יהודה לייב מימון, שמלאו לו השבעה (לפחות רשמית) 85 שנה.

כשהכל היה מוכן לכך, קם בן-גוריון לפתע, הודיע שהוא עייף, סגר את הישיבה והלך. **תורה בקיסיני**. כמה שעות לאחר מכן ערך יצחק נסים את התקפת-הנגד הגדולה שלו. אף שערכה המעשי היה דל, היה הרעש גדול. כמיבצע התמלא אולם סיני על מעל בתלאביב התמלא אולם סיני על מעל לגדותיו בפיאיות מתנפפות וזקנים גולשים. רק 150 מן הנוכחים היו רבנים מכהנים ממש (מהם 100 תל-אביביים, מגויסי הרב אונטרמן, ו-50 משאר חלקי הארץ, מתוך מספר כולל של 450 רבנים מכהנים). אך הרבנים האחרים, והעסקנים למיניהם, מילאו את החסר. בצדו של נסים עצמו בלטו הרב הפתחי תיקחאי, ראובן כץ (85) והרב הראשי התל-אביבי, איסר אונטרמן (78), המבקש להיות